

Сьогодні
10.11.2023

Урок
№037

**Позначення м'якості приголосних
на письмі буквами ь, і, є, ю, я.
Правила вживання м'якого знака**

Сьогодні
10.11.2023

Організація класу

Добрий день, дорогі друзі!
Добрий день!
На вас чекає гарний день.
Бачу, всі веселі і здорові
До уроку всі готові!

Сьогодні
10.11.2023

Емоційне налаштування «Екран настрою»

Сьогодні
10.11.2023

Перевірка домашнього завдання

Сьогодні
10.11.2023

Запишіть сьогоднішню дату

Класна робота

оболо́нь, обсто́ювати

Оболонь — заплавні луки.

Обстоювати — захищати,
боронити від кого-, чого-небудь.

1. Які букви позначають м'якість приголосних на письмі?
2. У яких випадках букви є, ю, я позначають один звук і м'якість попереднього приголосного, а в яких — два?

1. Які приголосні називають напівпом'якшеними? Чому?
2. Як перевірити, чи треба у слові ставити м'який знак?
3. Чому в слові більший пишемо м'який знак, а в слові менший — ні?
4. Після яких букв ніколи не пишемо м'якого знака?
5. Як треба працювати над помилками?

Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.

Чи варто піклуватися про правильну вимову слів, якщо тебе й так розуміють?

Спрогнозуйте, що могло б статися у місті, якби в ньому жили люди, що погано знають правила орфографії.

BCIM
pptx

Сьогодні
10.11.2023

Вправа 220. Порівняйте вимову звуків, позначених однаковими буквами. Запишіть дві пари слів у транскрипції. Як, на вашу думку, впливає [i] на вимову попередніх приголосних?

[багéт] — [б'іг], [пап'ір] — [п'їрйа], [ве^исéлка] —
[в'їте^ир], [ма́те^и] — [м'ід´], [фарту́х] — [ф'їзи^ека].

Приголосні бувають **тверді і м'які**: наприклад, син — синь: [син] — [син'];

['] — позначення м'якості приголосного;

['] — позначення напівпом'якшення приголосного.

Тверді, що не мають парних м'яких, перед **і, я, ю, є** стають напівпом'якшеними, наприклад: білий, бязь, бюро: [б'ілий], [б'аз'], [б'уро].

32 звуки	[б], [п], [в], [м], [ф], [г], [ґ], [к], [з], [ж], [ч], [ш], [дж]	13 твердих, що не мають парних м'яких звуків
	[д], [т], [з], [с], [ц], [л], [н], [дз], [р] Де Ти З'їСи Ці ЛиНи? [д'], [т'], [з'], [с'], [ц'], [л'], [н'], [дз'], [р'], [й]	9 пар + 1 завжди м'який [й]

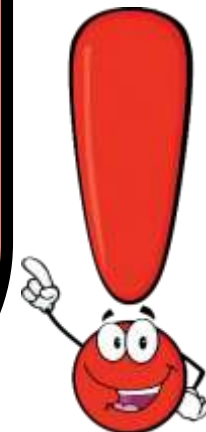
Сьогодні
10.11.2023

Пригадайте з уроків англійської мови, що таке транскрипція. Ознайомтеся з правилами запису в транскрипції

Фонетична транскрипція — це спосіб передачі на письмі звукового мовлення.

Правила запису в транскрипції:

1. Слово, текст, записані в транскрипції, беремо в квадратні дужки: [кр'іт].
2. Усі слова для запису транскрипцією, навіть власні назви, пишемо з малої літери: [сашко'], [оде'са].
3. Ставимо наголос: [горо'д], [кри'га].
4. Маленькою буквою вгорі позначаємо звук, до якого наближається у вимові основний звук: [де'ре^иво].
5. Букви я, ю, є, ї, ь, щ у транскрипції не вживаємо.
6. Букви я, ю, є на початку слова, після апострофа та голосних позначають два звуки [йа], [йу], [йе], а після приголосних один — [а], [у], [е]: яблуко [йа'блукo], рясно [р'а'сно], співає [с'п'іва'йе].
7. Буква ь не позначає звука, а слугує тільки для позначення м'якості приголосного: синь [син'].
8. М'якість приголосного позначаємо рисою вгорі ['].
9. Подвоєння й подовження звуків позначаємо так: [:] [р'іл':à].
10. Звуки [дж], [дз], [дз'] позначаємо так: [джу'ра], [дз'об].
11. Буква ї завжди позначає два звуки [йі]: їхати [йі'хати], колії [ко'л'ійі].
12. Буква щ завжди позначає два звуки [шч]: шука — [шчу'ка].

Сьогодні
10.11.2023

Вправа 222. Запишіть у транскрипції слова щастя, радість, зілля, юність, земля

[шча́с'т'а], [ра́д'іс'т'], [зі́л':а], [йу́н'іс'т'], [зе"мл'а].

Ялинка, свято, духмяний, заява, в'юн, юнак, любити, єднати, гравюра, поєднання, сьомий.

Букви я, ю, є можуть позначати один і два звуки

1 звук	2 звуки
Після приголосного позначають м'якість попереднього приголосного (як і м'який знак) і голосні [а], [у], [е]: лялька [л'ал'ка], люди [л'уди], синє [син'е]	В інших позиціях (на початку слова, після голосного, після апострофа й м'якого знака) позначають два звуки йа, йу, йе: яма [йама], рояль [ройал'], зв'язок [звйазок]

Сьогодні
10.11.2023

Вправа 224. Запишіть слова у дві колонки: ті, у яких букви я, ю, є позначають м'якість приголосних на письмі і ті, у яких ці букви не позначають м'якість попереднього приголосного

I - таблиця, колосся, з'юрмитися, морквяний, бюро, буряк, цвях, нюанс.

II - м'ята, поява, юшка, з'юрмитися, під'юджувати, єпископ, кар'єра.

Уживання м'якого знака

Ставимо	Не ставимо
<ul style="list-style-type: none"> Після букв д, т, з, с, ц, л, н та дз, (Де Ти З'їси Ці ЛиНи?) на позначення м'яких перед наступним твердим (крім л), що закінчують склад: батько, дядько, призьба, хвацько, пальці, смалець, кіньми, перець, гедзь. Після букв на позначення м'яких приголосних перед о в середині складу: польова (квітка), утрьох. У суфіксах -цьк-, -зьк-, -ськ-: козацький, сільський, кавказький. У суфіксах -еньк-, -оньк-, -есеньк-, -ісіньк-, -юсіньк-: яснесенький, тихесенький, малесенький, калинонька, білісінький, манюсінький. Після л перед буквами на позначення приголосних: учительська, галька 	<ul style="list-style-type: none"> Після б, п, в, м, ф: дріб, степ, кров, сім, верф. Після ж, ч, ш, щ: річ, подорож, дощ. Після н перед ж, ч, ш, щ і суфіксами -ств-, -ськ-: інший, громадянство, уманський, але: доньчин (донька), няньчити (нянька), бриньчати (бринькати). Після р у кінці складу: повірте, Харків, гірко; винятки Горький, Зорькін. Після букв, що позначають м'які приголосні, крім л, якщо за ними ідуть інші букви на позначення м'яких приголосних: пізнє, танці, радість, пісня

Сьогодні
10.11.2023

Вправа 226. Уставте, де потрібно, м'який знак. Складіть речення з трьома
словами

Вінницький, львівський, волинський,
ірпінський, різьбяр, емульсія, маленький,
економічний, харківський, няньчити, щільний,
календар, сільський, учительський, лагідність,
оболонський, вишенька.

Сьогодні
10.11.2023

Вправа 227. Запишіть слова, подані в транскрипції, відповідно до орфографічних правил

Мальовничий, маріупольський, мільйон,
льодяник, утрюх, сільський, тьмянний.

Сьогодні
10.11.2023

Вправа 228. Виправте помилки в оголошеннях

На вулиці
Новояблунській
відкрили нову
крамницю.

Запрошуємо на
мальовничі озера
Волинської
області!

Навчимо грати
на сопілці.

Сьогодні
10.11.2023

Вправа 229. Уставте, де треба, м'який знак. Поясніть особливості написання слів кожного рядка

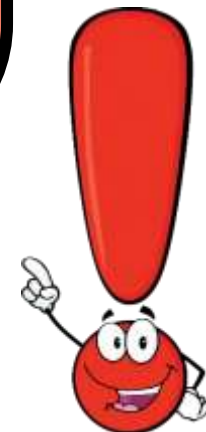
1. Дівчинці, в оболонці, на вишеньці.
2. На сопілці, у спілці, на кульці, у люльці.
3. Голинь — голинський, Умань — уманський.

?

Буквосполучення **ьо** пишемо після букви для позначення м'якості приголосного перед **о**: *всього, сьогодні, трьох, цього*. Буквосполучення **йо** пишемо:

- 1) на початку слова та після букви, що позначає голосний: *йод, йорж, майор, район*.
- 2) після букви на позначення приголосного, переважно на початку складу: *бульйон, вйокати, мільйон*.

Сьогодні
10.11.2023

Вправа 230. Запишіть у транскрипції виділені слова з довідки

[курй'о́з], [т'о́хкати^е], [л'он].

Сьогодні
10.11.2023

Вправа 231. Запишіть речення, уставляючи, де потрібно, м'який знак.
Схарактеризуйте приголосні у виділених словах

1. Той, хто робить помилки, — попереду того, хто не робить нічого. Помилки, якщо їх визнавати, обертаються з утрат на здобутки (М. Дочинець). 2. Що більше зусиль ви докладете, то більше можливостей перед вами відкриється (Н. Вуйчич). 3. Не помиляється той, хто нічого не робить. Не бійтеся помилятися — бійтеся повторити помилки (Т. Рузвельт).

Поясніть, як ви розумієте вислів, який найбільше сподобався. Розкажіть, як ви намагаєтеся уникати помилок. Чи трапляються на цьому шляху перешкоди? Як ви їх долаєте?

Чи на всі запитання ви одержали вичерпну відповідь на уроці? Що було найважливішим під час вивчення теми? Що, на вашу думку, означає «помічати красу»?

Сьогодні
10.11.2023

Домашнє завдання

Виконайте вправу 232.

*Короткий запис в щоденник
с. 95 впр. 232.*

Сьогодні
10.11.2023

Рефлексія «Загадкові листи»

Сьогодні
на уроці
я навчився/
навчилася...

На уроці
я
запам'ятав/
запам'ятала
...

Найкраще
мені
вдалося...

Найбільше
мені
сподобалося
...

Урок
завершую з
настроєм...

Труднощі
виникали...

Обери лист, який ти хочеш відкрити
(щоби відкрити лист, натисніть на нього)

